

2020-5

22. oktober 2020

All. nr./notatnr.:
2020-909-0002-19
Sull./sagsbeh.: CL

Flere fejl i tre afgørelser om hjemgivelse af børn anbragt uden for hjemmet

Ombudsmanden iværksatte i 2019 en undersøgelse af Avannaata Kommuniass behandling af sager om hjemgivelse af børn anbragt uden for hjemmet.

Undersøgelsen blev iværksat i medfør af ombudsmandslovens § 15, stk. 2, hvorefter ombudsmanden kan gennemføre generelle undersøgelser af en myndigheds behandling af sager.

Undersøgelsen var bl.a. en opfølgning på ombudsmandens udtalelse 2019-2, som omhandlede en hjemgivelsessag, hvor den tidligere Qaasuitsup Kommunia og efterfølgende Avannaata Kommunia brugte mere end 5 år på at tage stilling til, om et barn kunne hjemgives. 2019-2 kan findes på www.ombudsmand.gl.

På baggrund af møder med Avannaata Kommuniass lokalforvaltning valgte ombudsmanden at undersøge tre afgørelser om hjemgivelse.

I en af afgørelserne opretholdt kommunen en anbringelse af et 15-årigt barn uden for hjemmet efter reglerne om anbringelse med samtykke, selvom barnet havde udtrykt ønske om at blive hjemgivet.

Ombudsmanden udtalte, at når kommunen opretholder en anbringelse af et 15-årigt barn uden for hjemmet efter reglerne om

anbringelse med samtykke, så skal kommunen også indhente samtykke fra barnet selv og ikke alene fra forældremyndighedsindehaverne.

Ombudsmanden fandt derfor, at anbringelsen kun kunne opretholdes efter reglerne om anbringelse uden samtykke og udtalte, at opretholdelsen efter de forkerte regler var en alvorlig og kritisabel fejl.

Ombudsmanden fandt desuden, at kommunen havde begået fejl i alle tre sager vedrørende meddelelse og begrundelse.

Ifølge ombudsmanden var der imidlertid ikke grund til, at kommunen genoptog de tre sager, da børnene var blevet hjemgivet efterfølgende.

Det var ombudsmandens opfattelse, at der ikke var tale om enkeltstående fejl, men at i hvert fald nogle af fejlene opstod, fordi sagerne blev behandlet i overensstemmelse med den praksis, som kommunen almindeligvis følger i hjemgivelsessager.

Ombudsmanden opfordrede derfor Avannaata Kommunia til at undersøge, om kommunens sags gange er tilrettelagt på en måde, der sikrer, at kommunen ved behandlingen af hjemgivelsessager i fornødent omfang får taget stilling til:

a) *om en anmodning om hjemgivelse betyder, at en anbringelse uden for hjemmet kun kan opretholdes efter reglerne om anbringelse uden samtykke,*

b) *om en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse bør meddeles skriftligt til både det anbragte barn og barnets forældre og*

c) *om en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse skal indeholde en begrundelse og en klagevejledning.*

(Udtalelse af 22. oktober 2020, j.nr. 2020-909-0002)

Følgende betegnelser er brugt til at anonymisere sagen:

B1: Barn 1.

B2: Barn 2.

B3: Barn 3.

B4: Barn 4.

B5: Barn 5.

M: Mor til barn 5.

X: Forælder til barn 2, barn 3 og barn 4.

Y: Forælder til barn 2, barn 3 og barn 4.

A By: By

B By: By

Ombudsmandens udtalelse:

1. Baggrunden for min undersøgelse

1.1. Jeg har indledt denne undersøgelse af egen drift. Jeg henviser til § 15, stk. 1 og 2, i inatsisartutlov nr. 7 af 1. juni 2017 om Ombudsmanden for Inatsisartut (herefter ombudsmandsloven). Heraf fremgår, at ombudsmanden af egen drift kan tage en sag op til undersøgelse, og at ombudsmanden kan gennemføre generelle undersøgelser af en myndigheds behandling af sager.

1.2. Undersøgelsen er bl.a. en opfølgning på min udtalelse 2019-2, som findes på min hjemmeside www.ombudsmand.gl. Den udtalelse omhandlede en hjemgivelsessag, hvor den tidligere Qaasuitsup Kommunia og efterfølgende Avannaata Kommunia brugte 5 år på at tage stilling til, om et barn, der var anbragt uden for hjemmet med forældremyndighedsindehaverens samtykke, kunne hjemgives, da forældremyndighedsindehaveren udtrykte ønske herom. I udtalelsen anførte jeg bl.a.:

”Samlet set er der efter min opfattelse tale om en helt urimeligt lang og yderst kritisabel sagsbehandlingstid. Jeg er derfor meget enig med Avannaata Kommunia i, at sagsbehandlingstiden er utilfredsstillende.

Jeg må lægge til grund, at sagsbehandlingstiden bl.a. blev unødigt forlænget som følge af flere alvorlige sagsbehandlingsfejl, og at kommunernes håndtering af sagen har været præget af en manglende forståelse for, hvor afgørende sagsbehandlingstiden er i sager om forholdet mellem forældre og børn.

Dette giver mig anledning til generel bekymring i forhold til Avannaata Kommunias behandling af sager om hjemgivelse. Jeg vil derfor følge området fremadrettet.”

2. Forløbet af min undersøgelse

2.1. Den 26. november 2019 skrev jeg til Avannaata Kommunia, at jeg havde besluttet at indlede en undersøgelse af kommunens behandling af sager om hjemgivelse.

Ved brev af 20. december 2019 bad jeg Avannaata Kommunias forvaltning i B By om at sende mig en liste over alle de hjemgivelsessager, som forvaltningen havde haft under behandling i 2019. Jeg bad også kommunen om at sende mig akterne i disse sager.

I mit brev til Avannaata Kommunia skrev jeg bl.a., at min anmodning omfattede alle sager, hvor en forældremyndighedsindehaver havde anmodet kommunen om at få hjemgivet et barn, der var anbragt uden for hjemmet, uanset om barnet blev anbragt med eller uden samtykke.

Jeg skrev ydermere, at min anmodning omfattede alle hjemgivelsessager, som Avannaata Kommunia havde haft under behandling i 2019 – uanset hvornår barnet blev anbragt uden for hjemmet, og uanset hvornår forældremyndighedsindehaveren havde anmodet om at få barnet hjemgivet.

Den 4. og 14. februar 2019 sendte Avannaata Kommunia mig visse akter fra nogle af de hjemgivelsessager, som forvaltningen i B By havde behandlet i 2019.

Den 14., 17. og 18. februar 2020 deltog to af mine medarbejdere i en række møder om disse hjemgivelsessager med Avannaata Kommunia ved kommunens forvaltning i B By. Mine medarbejdere drøftede en række hjemgivelsessager med kommunen, gennemgik flere sagsmapper og tog kopier af udvalgte akter til brug for min undersøgelse.

Den 3. juni 2020 sendte jeg min foreløbige udtalelse til Avannaata Kommunia, hvor jeg også anmodede om kommunens bemærkninger til min foreløbige udtalelse.

Den 21. august 2020 modtog jeg kommunens bemærkninger til min foreløbige udtalelse, hvoraf det bl.a. fremgik, at kommunen den 9. maj 2019 havde sendt en skriftlig afgørelse til B5's mor, M.

Den 24. august 2020 anmodede jeg kommunen om at sende mig den skriftlige afgørelse af 9. maj 2019, som kommunen ikke tidligere havde sendt mig en kopi af.

Samme dag sendte kommunen mig et brev (brevet er gengivet i bilaget, der følger efter min udtalelse), der var adresseret til M og dateret den 29. juli 2020. Brevet fremstår som en bekræftelse af kommunens afgørelse om at hjemgive B5.

Den 25. august 2020 kontaktede jeg kommunen og spurgte, om det fremsendte brev var den afgørelse, som var omtalt i kommunens brev af 21. august 2020, og som var beskrevet som sendt til M den 9. maj 2019. Kommunen bekræftede, at det fremsendte brev er den afgørelse, der var omtalt i kommunens brev af 21. august 2020.

Jeg antager derfor, at det er en fejl, at kommunen i brev af 21. august 2020 oplyste, at afgørelsen blev sendt til M den 9. maj 2019, da det fremgår af brevet til M, at det blev sendt den 29. juli 2020.

3. Hvad har jeg undersøgt?

3.1. Under møderne i B By med kommunens forvaltning fik mine to medarbejdere oplyst, at forvaltningen i B By havde behandlet 10 sager om hjemgivelse i 2019. Ud af disse sager har jeg udvalgt tre afgørelser om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse til nærmere undersøgelse. Afgørelserne er truffet i henholdsvis 2017, 2018 og 2019, men som jeg forstår det blev alle de børn, som afgørelserne omhandler, først hjemgivet i 2019.

Det drejer sig om følgende afgørelser:

Afgørelse 1	Skriftlig afgørelse af 25. oktober 2017 om afslag på hjemgivelse af B1 (født [...] 2002), B2 (født [...] 2003), B3 (født [...] 2005) og B4 (født [...] 2007). Afgørelsen er truffet af den tidligere Qaasuitsup Kommunia.
Afgørelse 2	Mundtlig afgørelse af 29. november 2018 om hjemgivelse af B5 (født [...] 2014). Herudover en skriftlig bekræftelse af 29. juli 2020 på kommunens godkendelse af hjemgivelse af B5.
Afgørelse 3	Skriftlig afgørelse af 15. november 2019 om hjemgivelse af B2 (født [...] 2003), B3 (født [...] 2005) og B4 (født [...] 2007).

Den skriftlige bekræftelse på kommunens godkendelse af hjemgivelse og de to skriftlige afgørelser samt den anmodning om hjemgivelse, der førte til, at den tidligere Qaasuitsup Kommunia traf afgørelse 1, er gengivet i bilaget, der følger efter min udtalelse.

3.2. Jeg har ved min undersøgelse af de ovenfor nævnte afgørelser valgt at fokusere på:

- om afgørelserne er truffet efter de rigtige bestemmelser (afsnit 4)

- hvem afgørelserne er meddelt til, samt hvordan og hvornår afgørelserne er meddelt (afsnit 5)
- om afgørelserne indeholder en tilstrækkelig begrundelse og klagevejledning (afsnit 6)

3.3. Jeg har ikke undersøgt andre spørgsmål. Jeg tager f.eks. ikke stilling til, om jeg enig i den tidligere Qaasuitsup Kommuni⁸as eller Avannaata Kommuni⁹as vurdering af, om de anbragte børn kunne hjemgives til deres forældre. Jeg henviser til, at denne vurdering kræver stillingtagen til en række pædagogiske og socialfaglige spørgsmål. Jeg har som ombudsmand ikke den fornødne fagkundskab til at kunne vurdere sådanne spørgsmål, og jeg har derfor valgt ikke at tage stilling hertil.

3.4. Jeg har flere steder i min udtalelse taget udgangspunkt i dansk litteratur og Folketingets Ombudsmands praksis, fordi retsgrundlaget i Grønland på disse punkter i det væsentligste er identisk med retsgrundlaget i Danmark. Det fremgår af de nævnte henvisninger.

4. Blev afgørelserne truffet efter de rigtige bestemmelser?

4.1. Retsgrundlaget

4.1.1. Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet, er bl.a. reguleret i inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn med senere ændringer (herefter børnestøtteloven).

En kommune kan træffe afgørelse om, at et barn skal anbringes uden for hjemmet med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, hvis anbringelse uden for hjemmet vil være af væsentlig betydning for at imødekomme barnets særlige behov for støtte. Det fremgår af børnestøttelovens § 27, stk. 1, der har følgende ordlyd:

"§ 27. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at tilbyde anbringelse uden for hjemmet, når den socialfaglige undersøgelse efter § 45 viser, at

anbringelse uden for hjemmet vil være af væsentlig betydning for at imødekomme barnets særlige behov for støtte.”

Før der træffes afgørelse om anbringelse uden for hjemmet med samtykke, skal kommunen indhente skriftligt samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Hvis barnet, der skal anbringes, er fyldt 15 år, skal der også indhentes skriftligt samtykke fra barnet. Det fremgår af børnestøttelovens § 50, stk. 1. Børnestøttelovens § 50 har følgende ordlyd:

”§ 50. Kommunalbestyrelsen skal indhente skriftligt samtykke fra de vordende forældre eller forældremyndighedsindehaveren og barnet, hvis dette er fyldt 15 år, inden der træffes afgørelse om støtteforanstaltninger, jf. § 21, særlige støtteforanstaltninger, jf. § 25, eller skærpede støtteforanstaltninger, jf. § 27, jf. dog stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal indhente skriftligt samtykke fra barnet eller den unge, inden der træffes afgørelse om efterværn, jf. § 42.

Stk. 2. Kravet om samtykke i stk. 1, 1. punktum, kan fraviges, hvis iværksættelse af støtteforanstaltningen vurderes at være af væsentlig betydning for barnets sundhed, udvikling og trivsel, og formålet med støtteforanstaltningen skønnes at kunne opnås uanset det manglende samtykke.”

Kravet om samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og barnet kan dog fraviges, hvis iværksættelse af støtteforanstaltningen vurderes at være af væsentlig betydning for barnets sundhed, udvikling og trivsel, og formålet med støtteforanstaltningen skønnes at kunne opnås uanset det manglende samtykke. Det følger af børnestøttelovens § 50, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen kan desuden træffe afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og barnet, hvis der er en åbenbar risiko for, at barnets trivsel, sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af f.eks. utilstrækkelig omsorg eller overgreb. Det fremgår af børnestøttelovens § 28, stk. 1, der har følgende ordlyd:

”§ 28. Kommunalbestyrelsen skal, uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og barnet, træffe afgørelse om, at barnet skal anbringes uden for

hjemmet, hvis der er en åbenbar risiko for, at barnets trivsel, sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af:

- 1) utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet,
- 2) fysisk eller psykisk vold, vanrøgt eller seksuelle overgreb,
- 3) misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller i barnets nærmiljø, eller
- 4) andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller i barnets nærmiljø."

4.1.2. En anbringelse uden for hjemmet skal ophøre, når formålet med anbringelsen er nået, når anbringelsen ikke længere opfylder sit formål, eller når den unge fylder 18 år. Det følger af børnestøttelovens § 40, stk. 1 og 2, der har følgende ordlyd:

"§ 40. Støtteforanstaltninger, særlige støtteforanstaltninger og skærpede støtteforanstaltninger, jf. bestemmelserne i kapitlerne 7-9, samt enhver form for efterværn, skal ophøre, når målene med dem er nået, eller når støtteforanstaltningerne ikke længere understøtter formålet med støtten.

Stk. 2. Støtteforanstaltninger efter denne Inatsisartutlov ophører i øvrigt, når barnet fylder 18 år, medmindre kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om iværksættelse af efterværn, jf. § 42."

Hvis en forældremyndighedsindehaver til et barn, der er anbragt uden for hjemmet, meddeler kommunen, at vedkommende ønsker barnet hjemgivet, skal kommunen tage stilling til, om anmodningen kan imødekommes.

Før en kommune træffer afgørelse om, at et barn skal hjemgives, skal kommunen undersøge en række forhold. Kommunen skal bl.a. sikre, at forældremyndighedsindehaveren, eventuelt med støtteforanstaltninger, er i stand til at opfylde barnets behov. Det fremgår af børnestøttelovens § 41, stk. 1, nr. 1. Børnestøttelovens § 41, stk. 1 har følgende ordlyd:

"§ 41. Inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om ophør af anbringelse uden for hjemmet, skal kommunalbestyrelsen sikre, at:

- 1) forældremyndighedsindehaveren, eventuelt med støtteforanstaltninger efter denne Inatsisartutlov, er i stand til at opfylde barnets behov,

- 2) der er afholdt samtale med barnet, jf. § 43,
- 3) der er indhentet skriftlig udtalelse fra anbringelsesstedet,
- 4) barnet og forældrene er velforberedt på hjemgivelsen, og
- 5) der er udarbejdet en handleplan efter § 46 for hjemgivelsen og forberedt eventuel støtte til barnet, forældremyndighedsindehaveren og eventuelt barnets netværk for perioden umiddelbart før og efter hjemgivelsen.”

Børnestøtteloven indeholder en række krav til den undersøgelse, som kommunen skal foretage. Kommunen skal bl.a. indhente en skriftlig udtalelse fra anbringelsesstedet, udarbejde en handleplan om hjemgivelsen og som udgangspunkt holde en samtale med barnet. Det følger af børnestøttelovens § 41, stk. 1, nr. 2, 3 og 5.

4.1.3. Jeg har i en tidligere udtalelse taget stilling til, hvor hurtigt en kommune bør behandle en anmodning om hjemgivelse. I 2019-2 anførte jeg således, at i sager, hvor en forældremyndighedsindehaver anmoder om at få hjemgivet et barn, der er anbragt med samtykke, bør en kommune tage stilling til, om anmodningen kan imødekommes, indenfor uger eller højst få måneder.

I 2019-2 anførte jeg også, at hvis barnet oprindeligt blev anbragt med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, og kommunen vurderer, at barnet ikke kan hjemgives, kan kommunen opretholde anbringelsen uden for hjemmet ved at træffe afgørelse om, at anbringelsen skal fortsætte som en anbringelse uden samtykke, såfremt betingelserne herfor er opfyldt.

Selve hjemgivelsen kan dog ikke ske før barnet, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet har været varslet minimum 12 uger i forvejen, medmindre hensynet til barnet eller andre væsentlige hensyn gør det nødvendigt at fravige denne varslingsfrist. Det fremgår af børnestøttelovens § 41, stk. 3, der har følgende ordlyd:

”§ 41. [...]

Stk. 3. Hjemgivelse kan ikke ske før barnet, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet har været varslet minimum 12 uger i forvejen,

medmindre hensynet til barnet eller andre væsentlige hensyn gør det nødvendigt at fravige denne varslingsfrist.”

4.2. Min vurdering af de tre afgørelser

4.2.1. Afgørelse 1

4.2.1.1. B1 og hendes tre søskende var anbragt uden for hjemmet, da hun ved brev af 20. oktober 2017 skrev til den tidligere Qaasuitsup Kommunia, at alle fire søskende gerne ville hjemgives til deres forældre.

Ved brev af 25. oktober 2017 sendte den tidligere Qaasuitsup Kommunia B1 en afgørelse om, at de fire søskende fortsat skulle være anbragt uden for hjemmet. I afgørelsen henviste kommunen bl.a. til, at B1 og hendes søskende blev anbragt i henhold til børnestøttelovens § 27, stk. 3. Jeg forstår det sådan, at det er med samme hjemmel, at kommunen fastholdt anbringelsen.

Som nævnt i afsnit 4.1.1 kan en kommune træffe afgørelse om anbringelse med samtykke efter børnestøttelovens § 27, stk. 1. Er barnet fyldt 15 år, skal kommunen som udgangspunkt også indhente samtykke fra barnet, før der træffes afgørelse. Det følger af børnestøttelovens § 27, stk. 1, og § 50, stk. 1.

Det følger endvidere af børnestøttelovens § 27, stk. 3, at en sådan anbringelse kan iværksættes, mens kommunen stadig undersøger sagen. Bestemelsen har følgende ordlyd:

”§ 27. [...]

Stk. 3. Hvis barnets behov for en anbringelse under hensyn til barnets bedste ikke kan afvente, at der gennemføres en socialfaglig undersøgelse og udarbejdes en handleplan, skal kommunalbestyrelsen iværksætte anbringelsen sideløbende med undersøgelsen.”

4.2.1.2. Afgørelsen om at fastholde anbringelsen af B1 giver mig anledning til følgende bemærkninger.

Det fremgår ikke udtrykkeligt af børnestøtteloven, hvad en kommune skal gøre, hvis et barn, der er fyldt 15 år, og som er anbragt uden for hjemmet, beder om at blive hjemgivet til sine forældre. I den situation bør kommunen dog efter min opfattelse tage stilling til, om anbringelsen skal opretholdes, eller om barnet skal hjemgives.

Det er min opfattelse, at det følger af kravet om, at en kommune som udgangspunkt skal indhente samtykke fra et barn over 15 år, hvis barnet skal anbringes efter børnestøttelovens § 27, stk. 1, at samtykket er en betingelse for, at anbringelsen kan opretholdes. Når en kommune tager stilling til en anmodning om hjemgivelse, kan en fortsat anbringelse af et barn over 15 år imod barnets vilje derfor kun ske efter en bestemmelse, der giver kommunen mulighed for at fastholde anbringelsen uden barnets samtykke.

Jeg mener ikke, at børnestøttelovens § 27, stk. 3 – som den tidligere Qaasuitsup Kommunia henviste til i afgørelsen – giver en kommune mulighed for at fastholde en anbringelse af et barn, der er over 15 år gammel, og som ønsker at blive hjemgivet. At bestemmelsen giver mulighed for at udskyde visse dele af undersøgelsen af sagen, er i den sammenhæng uden betydning.

B1 var fyldt 15 år, da hun skrev til den tidligere Qaasuitsup Kommunia, at hun ønskede at blive hjemgivet til sine forældre. Derfor kunne Qaasuitsup Kommunia efter min opfattelse ikke fastholde anbringelsen af B1 med henvisning til § 27, stk. 3, i børnestøtteloven. Kommunen kunne derimod f.eks. have opretholdt anbringelsen efter børnestøttelovens § 28 om anbringelse uden samtykke, hvis betingelserne herfor var opfyldt.

Efter min opfattelse var det en alvorlig fejl, at den tidligere Qaasuitsup Kommunia opretholdt anbringelsen af B1 efter reglerne om anbringelse med samtykke.

4.2.1.3. Det forhold, at den tidligere Qaasuitsup Kommunia også opretholdt anbringelsen af B1's søskende – der alle var under 15 år – efter en bestemmelse om anbringelse med samtykke, giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Efter min opfattelse ville det dog have været mere korrekt, hvis afgørelsen indeholdt en henvisning til børnestøttelovens § 27, stk. 1, der udgør den egentlige hjemmel for anbringelsen, og ikke lovens § 27, stk. 3, der regulerer oplysningen af sagen.

4.2.2. Afgørelse 2 og 3

4.2.2.1. Jeg forstår det sådan, at både afgørelsen om hjemgivelse af B5 (afgørelse 2) og afgørelsen om hjemgivelse af B2, B3 og B4 (afgørelse 3) blev truffet med henvisning til børnestøttelovens § 40, stk. 1. Det giver mig ikke anledning til bemærkninger.

5. Meddelelse af afgørelserne

5.1. Retsgrundlaget

5.1.1. Regler om meddelelse af afgørelser

5.1.1.1. Hverken reglerne om støtte til børn eller den grønlandske lovgivning i øvrigt indeholder en udtrykkelig bestemmelse om, hvem afgørelser om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse skal meddeles til. Men det er fast antaget, at en myndigheds afgørelse skal meddeles afgørelsens adressat og eventuelle andre parter i sagen.

Jeg henviser til bl.a. udtalelsen 2019-6, der er tilgængelig på min hjemmeside www.ombudsmand.gl. Jeg henviser endvidere til Jon Andersen, Socialforvaltningsret, 7. udgave (2019), s. 384, Niels Fenger m.fl., Forvaltningsret (2018), kapitel 15, særligt s. 660 f. og Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 602 f.

Kort sagt så er det almindeligt antaget i den juridiske litteratur, at partsbegrebet omfatter personer, der har en væsentlig, retlig relevant og individuel interesse i en sags afgørelse. Det kan f.eks. være en afgørelses adressat.

Børn og unge under 18 år er parter i sager, der vedrører dem, på samme måde som voksne. Herudover kan forældre have partsstatus i sager om deres børn. Både barnet og forældremyndighedsindehaveren er således parter i sager om børn, der anbringes uden for hjemmet.

Men det forhold, at et barn er part i en sag, betyder ikke automatisk, at barnet selv kan udøve sine partsbeføjelser. I den juridiske litteratur omtales dette nogle gange som et spørgsmål om, hvorvidt barnet har partshabilitet. Kun når barnet er partshabil, kan barnet udøve sine partsbeføjelser.

Jeg henviser bl.a. til Niels Fenger m.fl., Forvaltningsret (2018), s. 97 ff., særligt s. 104, og Jon Andersen, Socialforvaltningsret, 7. udgave (2019), s. 297 ff., særligt s. 300.

5.1.2. Regler om børns partshabilitet

5.1.2.1. Børn og unge under 18 år er umyndige (medmindre barnet har indgået ægteskab) og derfor undergivet forældremyndighed.

Forældremyndighedens indehaver træffer beslutninger om barnets personlige forhold. Det fremgår af § 1 og § 2, stk. 1, i anordning nr. 680 af 6. juni 2016 om ikrafttræden for Grønland af forældreansvarsloven, der har følgende ordlyd:

”§ 1. Børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

§ 2. Forældremyndighedens indehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov.”

Derfor kan forældremyndighedsindehaveren som udgangspunkt repræsentere barnet og udøve barnets partsbeføjelser. Dette får betydning for reglerne om meddelelse af afgørelser, idet afgørelser om børn ikke skal meddeles børnene personligt, men i stedet skal meddeles forældremyndighedsindehaveren, så længe børnene ikke har partshabilitet.

Men børn, der har den fornødne modenhed, kan alligevel blive anset for at være partshabile. Det er i hvert fald antaget i den nyere, danske juridiske litteratur. Niels Fenger har formuleret det sådan, at "[...] børn, der er fyldt 15 år, som udgangspunkt vil være partshabile uanset, at de er umyndige", og at "børn under denne alder efter en konkret bedømmelse kan anses for partshabile." Jon Andersen skriver, at "[...] unge, der er fyldt 15 år, i almindelighed er habile til at optræde som part. Og børn på 12 år og endnu yngre kan anerkendes som partshabile."

Jeg henviser til Niels Fenger m.fl., Forvaltningsret (2018), s. 609, og Jon Andersen, Socialforvaltningsret, 7. udgave (2019), s. 302. Jeg henviser endvidere til Karsten Revsbech m.fl., Forvaltningsret – Sagsbehandling, 8. udgave (2019), s. 191.

5.1.2.2. Det kan fremgå direkte af lovgivningen, at børn kan udøve visse partsbeføjelser. Det fremgår således af børnestøttelovens § 60, stk. 2, at børn er klageberettigede i deres egne sager i afgørelser truffet efter loven. Dette vil således også omfatte en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse. Børnestøttelovens § 60, stk. 2 har følgende ordlyd:

"§ 60. [...]

Stk. 2. Børn er klageberettigede i deres egne sager, jf. stk. 1, i forhold til afgørelser truffet efter bestemmelserne i denne Inatsisartutlov."

Det fremgår ikke direkte af børnestøttelovens § 60, stk. 2, om klageadgangen kun omfatter børn over en vis alder. Men følgende fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen:

"Bestemmelsen fastslår, at et barn er klageberettiget. Dette tiltag er indført i Inatsisartutloven for at sikre barnets rettigheder som fastsat i FN's Børnekonvention. Alle børn har ret til at blive hørt og inddraget i alle forhold vedrørende barnet, og udvidelsen med klageret er en markant styrkelse heraf. Bestemmelsens udgangspunkt er, at alle børn uanset alder kan klage, men af hensyn til beskyttelsen af barnet må den kommunale forvaltning i sin klagevejledning af barnet, sikre, at der foretages en konkret, individuel vurdering i hver enkelt sag, om hvorvidt barnet er modent nok til at forstå konsekvenserne af en klagesag. Sådanne hensyn og overvejelser bør indgå i forvaltningens klagevejledning af barnet, og skal oplyses overfor barnet i forbindelse med klagevejledningen." (Min fremhævnings)

Af de almindelige bemærkninger til børnestøtteloven fremgår herudover bl.a. følgende om lovens baggrund og hovedformål:

"Med forslaget pålægges myndighederne at arbejde med udgangspunkt i en moderne forståelse af børn og børns rettigheder.

Lovforslaget implementerer på en række områder FN's Børnekonvention, eksempelvis barnets ret til at blive hørt i egne sager. Børn betragtes i forslaget som selvstændige borgere, med samme rettigheder som vi giver hinanden som voksne i samfundet. Ligeværd og selvstændige rettigheder styrkes i forslaget, eksempelvis med barnets klageret i egne sager." (Min fremhævnings)

5.1.3. Sammenhængen mellem reglerne om meddelelse af afgørelser og reglerne om børns partshabilitet

5.1.3.1. Det forhold, at det fremgår af de almindelige bemærkninger til børnestøtteloven, at børn kan klage over afgørelser efter børnestøtteloven på samme måde som voksne, betyder efter min opfattelse, at alle børn har partshabilitet i afgørelser, der træffes efter loven.

Derfor vil en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse, som udgangspunkt skulle meddeles til det barn, som afgørelsen vedrører.

Efter min opfattelse, er der dog også argumenter, der taler for, at dette ikke gælder undtagelsesfrit. Børn under en vis alder vil således være for små til at kunne udnytte deres partshabilitet.

Det fremgår da også af de specielle bemærkninger til børnestøttelovens § 60, stk. 2, der er citeret ovenfor, at bestemmelsens udgangspunkt er, at alle børn uanset alder kan klage.

Jeg er i den forbindelse opmærksom på, at det ikke fremgår udtrykkeligt af bemærkningerne, om bestemmelsens udgangspunkt kan fraviges. I stedet følges ovenstående bemærkninger om bestemmelsens udgangspunkt af, at kommunerne sikre, at der foretages en konkret, individuel vurdering i hver enkelt sag, om hvorvidt barnet er modent nok til at forstå konsekvenserne af en klagesag, og at kommunen på den baggrund skal tilpasse den klagevejledning, som kommunen giver barnet.

Jeg forstår det sådan, at børn har partshabilitet i sager, der behandles efter børnestøtteloven – men at kommunerne skal tilpasse sagsbehandlingen efter alderen på det anbragte barn.

Denne måde at anskue reglerne på understøttes efter min opfattelse tillige af det forhold, at en kommune også i andre henseender kan begrænse et barns inddragelse i en hjemgivelsessag. Normalt skal der således afholdes en samtale med barnet, før der træffes afgørelse om hjemgivelse, men denne samtale kan undlades, bl.a. af hensyn til barnets modenhed. Jeg henviser til børnestøttelovens § 41, stk. 1, nr. 2, der er citeret i afsnit 4.1.2 ovenfor, og § 43, stk. 1 og 3, der har følgende ordlyd:

”§ 43. Inden der træffes afgørelse om støtteforanstaltninger til et barn, jf. bestemmelserne i kapitlerne 8-9, samt om ophør af støtteforanstaltninger, jf. bestemmelserne i kapitel 11, skal der afholdes en samtale med barnet.

[...]

Stk. 3. Samtalen kan undlades, i det omfang barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtalens gennemførelse. Kan samtalen

ikke gennemføres, skal barnets holdning til den påtænkte afgørelse søges tilvejebragt på anden måde.”

Afgørelse om at anbringe et barn uden for hjemmet med samtykke kræver endvidere kun samtykke fra barnet selv, hvis barnet er over 15 år. Det fremgår af børnestøttelovens § 50, stk. 1. Bestemmelsen betyder dog, efter min opfattelse, at børn over 15 år altid vil skulle meddeles en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse.

På den baggrund er der efter min opfattelse mest, der taler for, at kommunerne efter en konkret og individuel vurdering af barnets modenhed og forståelse af sagen kan undlade at meddele afgørelser i hjemgivelsessager til visse børn, der er under 15 år gamle. Dog vil de fleste børn, der er mellem 12 og 15 år gamle efter min opfattelse typisk have den fornødne modenhed og forståelse og dermed skulle meddeles en afgørelse.

Jeg bemærker, at det modsatte resultat – hvorved afgørelser i hjemgivelsessager undtagelsesfrit skulle meddeles til det anbragte barn – vil kunne føre til den situation, at kommunerne altid ville skulle meddele afgørelser om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse til f.eks. spædbørn. En sådan forståelse af reglerne kan jeg ikke tilslutte mig.

5.1.3.2. Det forhold, at et barn anses for at have partshabilitet, ændrer i øvrigt ikke ved, at indehaveren af forældremyndigheden fortsat har ret til at udøve barnets partsbeføjelser.

Myndigheden skal derfor respektere begge udøvere af partsbeføjelserne, medmindre der i loven er hjemmel til at afskære den ene part. Myndigheden må indrette sagsbehandlingen herefter, f.eks. ved at myndigheden meddeler afgørelser til både barnet og forældremyndighedsindehaveren.

Jeg henviser til Niels Fenger m.fl., Forvaltningsret (2018), s. 610, og Jon Andersen, Socialforvaltningsret, 7. udgave (2019), s. 302 f. Jeg henviser

endvidere til Folketingets Ombudsmands udtalelse 2019-29, særligt udtalelsens afsnit 4.2.2.

5.1.4. Regler om skriftlighed

5.1.4.1. Afgørelser kan som udgangspunkt meddeles mundtligt eller skriftligt.

I forvaltningsretten gælder der ikke nogen almindelig regel om, at afgørelser skal meddeles skriftligt. Børnestøtteloven indeholder heller ikke regler om, at afgørelser om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse skal være skriftlige.

Det følger dog af god forvaltningsskik, at en mundtligt meddelt afgørelse, der er byrdefuld for adressaten, bør bekræftes skriftligt, og at særligt indgribende afgørelser efter omstændighederne bør meddeles skriftligt.

Jeg henviser til bl.a. min udtalelse 2018-4, særligt afsnit 3.4. Udtalelsen indeholder en række henvisninger til den juridiske litteratur og praksis fra Folketingets Ombudsmand.

5.1.4.2. En afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse er efter min opfattelse af så stor betydning for både det anbragte barn og forældremyndighedsindehaveren, at afgørelsen bør meddeles skriftligt, eller at afgørelsen meget hurtigt efter en mundtlig meddelelse bør bekræftes skriftligt. Dette vil efter min vurdering gælde uanset, om barnet eller forældremyndighedsindehaveren er enige i afgørelsen.

Jeg henviser til tilsvarende synspunkter i Folketingets Ombudsmands udtalelse 2018-33. Herudover henviser jeg bl.a. til Niels Fenger, Forvaltningsret (2018), s. 627 ff., Karsten Revsbech m.fl., Forvaltningsret - Sagsbehandling, 8. udgave (2019), s. 305 ff., og Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer (2013), s. 604 ff.

5.2. Min vurdering af de tre afgørelser

5.2.1. Afgørelse 1

5.2.1.1. Ved brev af 25. oktober 2017 meddelte den tidligere Qaasuitsup Kommunia B1 og hendes søskende afslag på hjemgivelse. Ud fra sagens akter forstår jeg det sådan, at kommunen ikke sendte afgørelsen til andre end B1 heller ikke til B1's forældre eller søskende.

Det giver mig ikke anledning til bemærkninger, at kommunen meddelte afgørelsen om afslag på hjemgivelse til B1.

Jeg bemærker dog for en god ordens skyld, at jeg har valgt ikke at tage stilling til, om den tidligere Qaasuitsup Kommunia også burde have meddelt afgørelsen individuelt til B1's søskende eller om kommunen kunne have undladt dette.

Det forhold, at et barn har partshabilitet, betyder ikke i sig selv, at forældremyndighedsindehaveren ophører med at varetage barnets interesser. Jeg henviser til afsnit 5.1.3.2 ovenfor. Hertil kommer, at forældremyndighedsindehaveren selv er part i sager om anbringelse og hjemgivelse af børn.

Derfor skulle den tidligere Qaasuitsup Kommunia efter min opfattelse også af egen drift have meddelt en skriftlig afgørelse om afslag på hjemgivelse til indehaverne af forældremyndigheden.

5.2.2. Afgørelse 2

5.2.2.1. Jeg forstår det sådan, at Avannaata Kommunia den 28. november 2018 meddelte B5's mor, M, en mundtlig afgørelse om, at B5 ville blive hjemgivet 12 uger senere. Jeg forstår det endvidere sådan, at M modtog afgørelsen, fordi hun var forældremyndighedsindehaver.

Jeg henviser til, at det fremgår af et journalark på sagen, dateret den 27. november 2018, at sagsbehandleren ville tale "[...] med M i morgen, hvor

oplysningen om hjemgivelse af barnet meddeles hende. Hjemgivelsen sker så 12 uger efter denne meddelelse" (min oversættelse).

Ud fra sagens akter forstår jeg det sådan, at B5 blev hjemgivet den 4. marts 2019, og at Avannaata Kommunias familieudvalg efterfølgende godkendte hjemgivelsen den 9. maj 2019.

Jeg henviser bl.a. til et udateret indstillingsark til familieudvalget og journalarkene af 18. februar, 1. marts og 25. april 2019 på sagen samt Avannaata Kommunias brev til mig af 21. august 2020 og kommunens brev af 29. juli 2020 til M.

Under besøget i B By gennemgik mine medarbejdere B5's sagsmappe. Sagsmappen indeholdt ikke kopi af en skriftlig afgørelse om hjemgivelse af B5.

I Avannaata Kommunias brev af 29. juli 2020 til M orienterer kommunen imidlertid M om kommunens godkendelse af hjemgivelse af B5.

På den baggrund er det min opfattelse, at M som forældremyndighedsindehaver ikke blev meddelt en skriftlig afgørelse om hjemgivelsen eller hjemgivelsesperioden. Først den 29. juli 2020 blev M meddelt kommunens godkendelse af hjemgivelsen af B5. Det er mere end 1 år og 3 måneder efter, at B5 var hjemgivet, og ca. 1 år og 7 måneder efter, at kommunen traf afgørelse om hjemgivelse.

Efter min opfattelse burde Avannaata Kommunien have meddelt M en skriftlig afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperioden eller meget hurtig efter en mundtlig meddelelse af afgørelsen have bekræftet afgørelsen skriftligt. Jeg mener, at meddelelse ca. 1 år og 7 måneder efter, at kommunen traf afgørelse om at hjemgive B5, ikke er tilstrækkelig hurtigt.

5.2.2.2. Jeg lægger endvidere til grund, at Avannaata Kommunien ikke meddelte B5 en afgørelse om hjemgivelse. Jeg henviser til, at der ikke det ikke

fremgår af sagens akter, at hun skulle være blevet meddelt en sådan afgørelse af kommunen.

Avannaata Kommunia skulle derfor have meddelt B5 en skriftlig afgørelse, hvis kommunen vurderede, at hun var moden nok til at være partshabil. B5 var 4 år gammel, da Avannaata Kommunia traf afgørelse om hjemgivelse. Med henvisning til B5's alder og mine bemærkninger under afsnit 5.1.3 finder jeg ikke, at jeg har grundlag for at konkludere, at kommunen burde have meddelt B5 en afgørelse om hjemgivelse.

5.2.3. Afgørelse 3

5.2.3.1. Avannaata Kommunia meddelte den 15. november 2019 en skriftlig afgørelse om hjemgivelse af B2, B3 og B4 til børnenes forældre. Jeg forstår det sådan, at de modtog afgørelsen, fordi de var forældremyndighedsindehavere.

Ud fra de oplysninger, som mine medarbejdere modtog under møderne med Avannaata Kommunia i B By i februar 2020, forstår jeg det sådan, at B2, B3 og B4 alene modtog en mundtlig afgørelse fra kommunen om hjemgivelsen.

Jeg bemærker, at det ud fra sagens akter ikke står mig klart, hvornår de tre børn modtog besked om afgørelsen – eller hvilke nærmere oplysninger børnene modtog fra kommunen i denne forbindelse.

Børnenes sagsmapper ses kun at indeholde en afgørelse om hjemgivelse, der var stilet til børnenes forældre. Derfor er det min forståelse, at ingen var de tre børn blev meddelt en skriftlig afgørelse om hjemgivelse.

Ud fra de oplysninger, som mine medarbejdere modtog under møderne med Avannaata Kommunia i B By, forstår jeg det sådan, at den mundtlige meddelelse af afgørelsen til børnene er et udtryk for den almindelige fremgangsmåde, som forvaltningen anvender i sådanne sager, og ikke et resultat af en konkret og individuel vurdering af børnenes modenhed eller partshabilitet.

Efter min opfattelse burde Avannaata Kommunua have meddelt B2, B3 og B4 hver en individuel, skriftlig afgørelse om hjemgivelsen.

5.2.3.2. Jeg bemærker endvidere, at afgørelsen af 15. november 2019 ikke indeholder oplysninger om, hvornår børnene ville blive hjemgivet.

Efter børnestøttelovens § 41, stk. 3, kan der ikke ske hjemgivelse før barnet, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet har været varslet minimum 12 uger i forvejen, medmindre hensynet til barnet eller andre væsentlige hensyn gør det nødvendigt at fravige denne varslingsfrist.

Efter min opfattelse er der ikke noget til hinder for, at en kommune først meddeler en afgørelse om, at et barn kan blive hjemgivet, og så herefter – efter f.eks. at have undersøgt mulighederne for transport – træffer en særskilt afgørelse om, hvornår hjemgivelsen konkret skal ske. Jeg forstår det dog sådan, at Avannaata Kommunua heller ikke på et senere tidspunkt udarbejdede en skriftlig afgørelse om hjemgivelsesperioden i denne sag.

Jeg bemærker i den forbindelse, at det efter min opfattelse vil være bedst stemmende med god forvaltningsskik, hvis en afgørelse om tidspunktet for hjemgivelsen af et anbragt barn meddeles skriftligt, eller at afgørelsen meget hurtig efter mundtlig meddelelse bekræftes skriftligt. Det er min vurdering, at en skriftlig meddelt afgørelse giver modtageren af afgørelsen de bedste forudsætninger for at tage stilling til, om vedkommende f.eks. ønsker at klage over den fastsatte hjemgivelsesperiode.

6. Begrundelse og klagevejledning

6.1. Retsgrundlaget

6.1.1. En afgørelse om hjemgivelse skal udformes på en sådan måde, at den lever op til de almindelige forvaltningsretlige regler, der bl.a. fremgår af

landstingslov nr. 8. af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning med senere ændringer (herefter sagsbehandlingsloven).

Det følger af sagsbehandlingsloven § 22, at skriftlige afgørelser skal være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. Sagsbehandlingslovens § 22 har følgende ordlyd:

”§ 22. En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.”

En begrundelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, som afgørelsen er truffet efter. Hvis afgørelsen beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen også angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen. Endeligt skal begrundelsen om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen. Jeg henviser til § 24, stk. 1 og 2, i sagsbehandlingsloven, der har følgende ordlyd:

”§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet, i det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

En begrundelse skal kort sagt fremtræde som en forklaring på, hvorfor afgørelsen har fået det pågældende indhold. Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til sagsbehandlingsloven.

Begrundelsens indhold kan i særlige tilfælde begrænses af hensyn til partens interesse. Det fremgår af sagsbehandlingslovens § 24, stk. 3, der har følgende ordlyd:

"§ 24. [...]"

Stk. 3. Begrundelsens indhold kan begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jf. § 15."

6.1.2. Skriftlige afgørelser, som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, skal endvidere være ledsaget af en vejledning om klageadgangen med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåde ved indgivelse af klage, herunder om en eventuel tidsfrist. Dette gælder dog ikke, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. Det følger af sagsbehandlingslovens § 25, der har følgende ordlyd:

"§ 25. Afgørelser, som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, skal, når de meddeles skriftligt, være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåde ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist. Dette gælder dog ikke, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

Stk. 2. Landsstyret kan fastsætte regler om, at klagevejledning på nærmere angivne sagsområder, hvor særlige forhold gør sig gældende, kan undlades eller ske på anden måde end nævnt i stk. 1."

Kommunernes afgørelser efter børnestøtteloven kan påklages til Det Sociale Ankenævn efter reglerne i landstingsforordning nr. 11 af 12. november 2001 om socialvæsenets styrelse og organisation med senere ændringer. Det fremgår af børnestøttelovens § 60, stk. 1, der har følgende ordlyd:

"§ 60. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne Inatsisartutlov kan påklages til Det Sociale Ankenævn efter bestemmelserne i Landstingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation."

6.2. Mine bemærkninger om, hvornår der gives "fuldt ud medhold" i hjemgivelsessager

6.2.1. Det følger som nævnt ovenfor af sagsbehandlingslovens §§ 22 og 25, at forvaltningens skriftlige afgørelser skal være ledsaget af en begrundelse og, hvis de kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, klagevejledning, med mindre parten får fuldt ud medhold.

Når en kommune tager stilling til, om et barn, der er anbragt uden for hjemmet, kan blive hjemgivet, vil kommunen normalt tage stilling til følgende to spørgsmål:

- kan barnet blive hjemgivet, og
- hvornår kan barnet i så fald hjemgives

Kommunens stillingtagen til begge disse spørgsmål bør efter min opfattelse indgå i vurderingen af, om en afgørelse om hjemgivelse giver parterne fuldt ud medhold.

Hvis en forældremyndighedsindehaver eller et anbragt barn anmoder om hjemgivelse og får afslag, er der ikke tale om en afgørelse, der giver vedkommende fuldt ud medhold. Det samme gælder, hvis der træffes afgørelse om, at der godt kan ske hjemgivelse, men at dette først kan ske på et senere tidspunkt, end der eventuelt er anmodet om.

Herudover kan eventuelle yderligere vilkår, betingelser eller lignende, der knyttes til en afgørelse om hjemgivelse, også være udtryk for, at parten ikke gives fuldt ud medhold.

6.2.2. Der kan efter min opfattelse også være grund til at overveje, om den særlige situation, som et barn, der er anbragt uden for hjemmet, befinder sig i, gør, at en afgørelse, hvori en anmodning om hjemgivelse imødekommes, vitterligt er et udtryk for, at der gives fuldt ud medhold.

Jeg har ikke tidligere haft lejlighed til at tage stilling til dette spørgsmål. Men i en udtalelse om det danske regelsæt, der for så vidt angår reglerne om

begrundelse og klagevejledning svarer til det grønlandske, har Folketingets Ombudsmand bl.a. udtalt følgende i sagen FOB 2018-33:

”I tilfælde, hvor et anbragt barn eller en anbragt ung giver udtryk for et ønske om hjemgivelse, mener jeg, at der er grund til at være meget tilbageholdende med at konkludere, at en afgørelse om hjemgivelse giver barnet eller den unge fuldt ud medhold.

Ud over barnets eller den unges alder og modenhed bør et ønske om hjemgivelse efter min opfattelse også vurderes i lyset af, at barnet eller den unge kan befinde sig i en loyalitetskonflikt mellem forholdet til forældrene og et eventuelt ønske hos den pågældende selv om fortsat anbringelse. Dertil kommer, at barnet eller den unge kan have meget vanskeligt ved umiddelbart at overskue konsekvensen af en afgørelse om hjemgivelse, herunder at have overblik over eventuelle alternativer til hjemgivelse eller over den støtte og de initiativer, som en hjemgivelse kan eller bør være forbundet med.

Hvis barnet eller den unge modtager en skriftlig, begrundet afgørelse om hjemgivelse sammen med en klagevejledning, vil det give barnet eller den unge den bedste mulighed for at forstå afgørelsens konsekvenser og det bedste grundlag for f.eks. at drøfte sagen med sit netværk og rådgivere, herunder også for at vurdere, om han eller hun bør udnytte sin klageret [...].”

Jeg tilslutter mig Folketingets Ombudsmands opfattelse som den fremgår ovenfor.

6.3. Min vurdering af de tre afgørelser

6.3.1. Afgørelse 1

6.3.1.1. Ved brev af 25. oktober 2017 sendte den tidligere Qaasuitsup Kommunia B1 en skriftlig afgørelse om, at hun og hendes søskende – imod deres ønske – fortsat skulle være anbragt uden for hjemmet.

B1 fik således ikke fuldt ud medhold, og afgørelsen skal derfor indeholde en begrundelse, og en klagevejledning, da afgørelsen kan påklages til Det Sociale Ankenævn.

Afgørelsen af 25. oktober 2017 indeholder en begrundelse og klagevejledning. Udformningen af begrundelsen giver mig dog anledning til bemærkninger.

Vurderingen af, om et barn skal hjemgives til forældremyndighedsindehaveren beror på et administrativt skøn, og derfor skulle begrundelsen også angive de hovedhensyn, der var bestemmende for skønsudøvelsen. Herudover skulle begrundelsen om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen. Efter min opfattelse indeholder afgørelsen ingen af delene.

Jeg forstår det sådan, at begrundelsen i afgørelsen fortrinsvis består af en beskrivelse af en række tidligere sagsskridt, som den tidligere Qaasuitsup Kommunia havde foretaget. Men begrundelsen består ikke af en nærmere beskrivelse af de forhold, der førte til, at kommunen valgte at afgøre sagen på denne måde. Herefter indeholder afgørelsen følgende konklusion:

”Derfor fastholdes, at I forbliver anbragt på Jeres nuværende anbringelsessted, på baggrund af anbringelsesårsagerne, også på baggrund af de nuværende forhold i hjemmet. Indtil Jeres forældre har opfyldt betingelserne de skulle opfylde, sådan som det blev Jer forklaret.”

(Min oversættelse)

Ovenstående formulering fremtræder efter min opfattelse ikke som en tilstrækkelig konkret forklaring på, hvorfor B1 fortsat skulle være anbragt uden for hjemmet.

Herudover indeholder begrundelsen efter min opfattelse ikke en tilstrækkelig stillingtagen til de argumenter, som B1 gjorde gældende i sin skriftlige anmodning om hjemgivelse til den tidligere Qaasuitsup Kommunia.

B1 skrev bl.a. til kommunen, at der var forbedrede forhold i hjemmet, og at hendes forældre var holdt op med at drikke alkohol. Det fremgår ikke af kommunens afgørelse, hvordan kommunen forholdt sig til B1's syn på sagen. Efter min opfattelse havde det, som B1 skrev om sine forældre til Qaasuitsup Kommunia utvivlsomt en karakter, der gjorde, at kommunen skulle have forholdt sig hertil i begrundelsen.

Jeg henviser til, at det er almindelig antaget i den juridiske litteratur, at en begrundelse i et vist omfang skal indeholde en stillingtagen til det, som parten har gjort gældende. Myndigheden har ikke en pligt til at forholde sig til alt, som parten gør gældende, men der antages at være en formodning for, at myndigheden i hvert fald skal forholde sig til relevante anbringender, som parter har gjort gældende.

Jeg henviser endvidere til min beretning for 2014, afsnit 4.c.iii, og sagen 2018-2, der er tilgængelig på min hjemmeside (www.ombudsmand.gl). Begrundelser, herunder i relation til partsanbringender, er herudover bl.a. beskrevet i Niels Fenger m.fl., Forvaltningsret (2018), s. 644 og Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer (2013), s. 637. Endeligt henviser jeg til de sager, der er optrykt i Folketingets Ombudsmands beretning for 2005, s. 258 ff., særligt s. 280, samt beretningen for 2007, s. 194 ff., særligt s. 206 ff.

6.3.2. Afgørelse 2

6.3.2.1. Som nævnt i afsnit 5.2.2 forstår jeg det sådan, at Avannaata Kommunia den 28. november 2018 meddelte B5's mor, M, en mundtlig afgørelse om, at B5 ville blive hjemgivet 12 uger senere. Herudover orienterede Avannaata Kommunia den 29. juli 2020 M om, at kommunen den 9. maj 2019 godkendte hjemgivelsen af B5.

Efter min opfattelse burde Avannaata Kommunia have meddelt M en skriftlig afgørelse med en begrundelse og en klagevejledning, da afgørelsen blev truffet eller umiddelbart herefter. Jeg mener desuden, at brevet af 29. juli 2020, ikke blev meddelt tilstrækkeligt hurtigt, jf. afsnit 5.2.2.

På trods af ovenstående bemærker jeg dog, at Avannaata Kommunias brev til M af 29. juli 2020 om, at kommunen den 9. maj 2019 godkendte hjemgivelsen af B5, indeholder en tilstrækkelig begrundelse og klagevejledning. Brevet giver mig derfor ikke anledning til bemærkninger på dette punkt.

6.3.3. Afgørelse 3

6.3.3.1. Avannaata Kommunia meddelte den 15. november 2019 en skriftlig afgørelse om hjemgivelse af B2, B3 og B4 til børnenes forældre.

Afgørelsen indeholder en klagevejledning, men ikke en begrundelse for, hvorfor børnene skulle hjemgives.

Jeg forstår det sådan, at afgørelsen blev udarbejdet ud fra et paradigme til brug for afgørelser om hjemgivelse, som Avannaata Kommunia – eller i hvert fald forvaltningen i B By – har anvendt i flere andre sager.

Efter min opfattelse burde afgørelsen have indeholdt en begrundelse. Som nævnt under afsnit 5.2.3 burde Avannaata Kommunia også have meddelt en skriftlig afgørelse – med klagevejledning og en begrundelse – individuelt til hver af de tre børn.

7. Min konklusion

7.1. Det er min opfattelse, at den tidligere Qaasuitsup Kommunia og Avannaata Kommunia begik flere fejl ved behandlingen af de tre sager om hjemgivelse af børn anbragt uden for hjemmet.

Jeg anser det for en alvorlig og kritisabel fejl, at en af afgørelserne opretholdt en anbringelse af et 15-årigt barn uden for hjemmet efter reglerne om anbringelse med samtykke, selvom barnet ønskede at blive hjemgivet. Det er min opfattelse, at anbringelsen kun kunne være opretholdt efter reglerne om anbringelse uden samtykke.

Det er endvidere min opfattelse, at der blev begået fejl vedrørende meddelelse og begrundelse ved behandlingen af alle tre sager.

Jeg er blevet oplyst, at børnene i de tre sager nu er hjemgivet. Der er derfor efter min opfattelse ikke grund til, at Avannaata Kommunua genoptager de tre sager på baggrund af det, som jeg har anført i denne udtalelse.

7.2. Som omtalt under afsnit 5.2.3 og 6.3.3 forstår jeg det sådan, at der ikke er tale om enkeltstående fejl, men at i hvert fald nogle af fejlene netop opstod, fordi sagerne blev behandlet i overensstemmelse med den praksis, som forvaltningen i B By almindeligvis følger i hjemgivelsessager.

Som sagen er oplyst for mig, mener jeg, at Avannaata Kommunua bør undersøge, om kommunens sagsgang er tilrettelagt på en måde, der sikrer, at kommunen ved behandlingen af hjemgivelsessager i fornødent omfang får taget stilling til:

- a)** om en anmodning om hjemgivelse betyder, at en anbringelse uden for hjemmet kun kan opretholdes efter reglerne om anbringelse uden samtykke,*
- b)** om en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse bør meddeles skriftligt til både det anbragte barn og barnets forældre og*
- c)** om en afgørelse om hjemgivelse eller afslag på hjemgivelse skal indeholde en begrundelse og en klagevejledning.*

Jeg beder Avannaata Kommunia orientere mig om, hvad min udtalelse giver kommunen anledning til at foretage sig.

BILAG

Afgørelse 1

Ved brev af 20. oktober 2017 skrev B1 bl.a. følgende til den tidligere Qaasuitsup Kommunia:

"Vi søskende [B1 og hendes 3 søskende var alle anbragt udenfor hjemmet; min bemærkning] vil ellers gerne hjem nu. Vi misunder andre børn, der må være hos deres forældre så længe de har lyst til. Mens vi ku må være hos vores forældre i de seneste dage kun i tidsbegrænsede perioder!

Vi føler, at vi er en belastning for vores plejeforældre, da de er begyndt at virke sure, som om de er trætte af os.

Jeg og [...] misunder de andre unge, der må være ude og være glade sammen med andre unge om aftenen, men vi får altid afslag af vore plejeforældre, når vi spørger, om vi må være ude om aftenen.

Derfor vil vi gerne hjem nu. I ved vist også selv, hvor meget man har lyst til at være ude om aftenen, når man er ung. Vore forældre er nu faldet til ro, selv min mor har fået arbejde. Siden de drak dengang den 13. september, har de ikke drukket igen, og nu er det også snart 2 måneder siden, vi flyttede til fremmede mennesker!

Vi søskende savner vore forældre tit, da de ikke kan putte os i seng.

Vi håber på forståelse for, at vi vil gerne hjem! Vi håber også, at mit brev bliver sendt til socialforvaltningen dernede i syd."

(Min oversættelse)

Ved brev af 25. oktober 2017 svarede den tidligere Qaasuitsup Kommunia på B1's brev. Kommunen skrev bl.a.:

"Det bekræftes herved, at din skriftlige henvendelse af 20.10.2017 til Qaasuitsup Kommunia er modtaget i socialforvaltningen den 20.10.2017.

Din henvendelse har følgende indhold: At I 4 søskende, der er anbragt uden for hjemmet ønsker hjemgivelse til Jeres forældre. I misunder andre børn, der bor hos deres forældre, også fordi I kun må være hos Jeres forældre i tidsbegrænsede perioder. I føler, at i til besvær for Jeres plejeforældre, da de er begyndt at virke sure, som om de er trætte af Jer. Endvidere er du og B2 i puberteten og vil gerne være sammen med andre unge, der er ude om aftenen, men at Jeres plejeforældre nægter Jer det. At Jeres forældre nu er faldet til ro og at Jeres mor har fået arbejde, samt at de ikke har drukket siden de sidst drak den 13. september. Nu da der er gået så langt tid efter anbringelse uden for hjemmet, savner i Jeres forældre, da de ikke kan putte Jer i seng. Endvidere har I ønsket, at brevet sendes her til socialforvaltningen.

Vi skal besvare brevet således:

Siden I den 13. september blev anbragt uden for hjemmet i henhold til § 27, stk. 3 i inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, har undersøgelse af Jeres kår i hjemmet pågået, hvor man har undersøgt oplysninger tilbage i tiden, så der kan igangsættes initiativer til forbedring af forholdene i Jeres hjem, og derefter blev der udarbejdet en handleplan i samarbejde med Jer og Jeres forældre alle sammen. Det vil sige, at forholdene ved anbringelsen blev drøftet den 5. oktober for at finde foranstaltninger, der kunne danne grundlag for senere hjemgivelse. I forbindelse med udarbejdelse af handleplanerne, bl.a. også weekendophold, blev det besluttet, at Jeres forældre skulle deltage i udarbejdelsen. Endvidere blev det drøftet, at I skal høres, hvad I mener om at blive anbragt uden for A By i tilfælde af, at plejeforældrene siger fra, da vi ikke har flere mulige plejeforældre i A By, og I meldte alle fire tilbage, at I ønsker at forblive i A By. Det har vi ellers forståelse for, og alligevel har vi orienteret Jer om, at vi i tilfælde af udtømming af alle muligheder kan blive nødvendigt med anbringelse uden for bygden, evt. i en døgninstitution for børn. I sådanne tilfælde vil der alligevel blive arbejdet for hjemgivelse i fremtiden.

Derfor fastholdes, at I forbliver anbragt på Jeres nuværende anbringelsessted, på baggrund af anbringelsesårsagerne, også på baggrund af de nuværende forhold i hjemmet. Indtil Jeres forældre har opfyldt betingelserne de skulle opfylde, sådan som det blev Jer forklaret.

Er du utilfreds med afgørelsen, har du mulighed for at påklage denne inden 4 uger efter modtagelse af dette brev til:

Forbruger- og Konkurrencestyrelsen
Postboks 689
3900 Nuuk

Vedlagt fremsendes klagevejledning. Har du spørgsmål, kan du henvende dig til en af kontormedarbejderne, der kan hjælpe dig.”
(Min oversættelse)

Afgørelse 2

Ved brev af 29. juli 2020 skrev Avannaata Kommunia følgende til B5's mor, M:

"Hjemgivelse af B5 til sin mor, den 9. maj 2019"

Beslutning:

B5 blev af Qaasuitsup Kommunia med forældrenes samtykke anbragt udenfor hjemmet i marts 2016. Baggrunden herfor var, at man havde erfaret, at B5 var blevet smittet med kønssygdommen gonorré.

Sagsfremstilling:

Efter at B5 havde været anbragt udenfor hjemmet hos en plejefamilie, godkendte Familieudvalget den 09-05-2019, at hun skulle hjemgives.

Baggrunden for hjemgivelsen er, at der ikke længere er grund til at fastholde mistanken om seksuelt misbrug, der har ført til anklage, og som var grunden til, at hun blev anbragt udenfor hjemmet. En anden grund til ansøgningen om hjemgivelse er, at M ikke længere er sammen med ham, der var mistænkt for seksuelt misbrug.

Beslutning:

Hermed skal det til orientering meddeles, at Familieafdelingen i Avannaata Kommunia den 09.05-2019 har besluttet, at godkende jeres ansøgning om hjemgivelse.

Lovgrundlag.

Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, § 40 samt § 41.

Klagemulighed:

§ 60. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne Inatsisartutlov kan påklages til Det Sociale Ankenævn efter bestemmelserne i Landstingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation.

Stk. 2. Børn er klageberettigede i deres egne sager, jf. stk. 1, i forhold til afgørelser truffet efter bestemmelserne i denne Inatsisartutlov.

Stk. 3. Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler om barnets klageret.

Kontakt:

Forbruger- og Konkurrencestyrelsen

Imaneq 29, 1. sal

3900 Nuuk"

(Min oversættelse)

Afgørelse 3

Ved brev af 15. november 2019 skrev Avannaata Kommunia bl.a. følgende til B2's, B3's og B4's forældre, X og Y:

"Vedr. ansøgning om hjemgivelse af børnene B2, cpr.nr. [...103-[...], B3, cpr.nr. [...105-[...], B4, cpr.nr. [...107-[...] til forældremyndighedshaverne

Det skal hermed meddeles, at Familieudvalget i Avannaata Kommunia på et ekstraordinært møde den 14.11.2019 har drøftet ansøgningen om hjemgivelse af børnene til forældremyndighedshaverne og besluttet at godkende dette.

Når du har modtaget dette brev bedes du rette henvendelse til din sagsbehandler i Familieafdelingen, for at få mere at vide om sagens videreforløb, og således, at du kan deltage i planlægningen af det videre forløb.

Beslutningen er blevet taget på baggrund af § 40 i Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn.

Klagevejledning:

Denne beslutning kan indenfor seks uger fra beslutningen påklages til Styrelsen for Råd og Nævn, Det Sociale Ankenævn, Postboks 689, Hans Egedesvej 3, 3900 Nuuk, tlf.: 32 80 33, fax: 327850; mail: maalaarut@nanoq.gl. Der vedlægges en klageformular.”

(Min oversættelse)

OPFØLGNING PÅ UDTALELSEN

Den 1. december 2020 modtog jeg en e-mail fra Avannaata Kommunia.

Kommunen skrev bl.a. følgende:

” Avannaata Kommunia arbejder konstant på at forbedre sagsbehandlingen og retssikkerheden generelt og særligt på området for støtte til børn.

Som det vil være Ombudsmanden bekendt har kommunen i efteråret afholdt et seminar med deltagelse af fagpersoner fra hele kommunen og hvor såvel politi som ombudsmandsinstitutionen og kommunens advokat, indlæg alle skulle med til at forbedre den fremadrettede sagsbehandling og forståelse for de juridiske principper, der ligger bag.

Dette arbejde følges løbende op og kommunen arbejder nu på interne arbejdsplaner/notat, der dels beskriver overordnede arbejdsplaner og kompetencer på børneområdet og dels vil fremhæve forhold sagsbehandlerne skal være særligt opmærksomme på.

I den forbindelse vil kommunen medtage instrukser til sagsbehandling, der skal sikre, at kommunen i fornødent omfang får taget stilling til pkt. A, B og C på side 31 i Ombudsmandens udtalelse af 22. oktober 2020.

Det interne arbejdsplan/notatet forventes færdiggjort i slutningen af 2020 eller begyndelse af 2021.”

Den 8. december 2020 meddelte jeg Avannaata Kommunia, at jeg tog kommunens svar til efterretning og afsluttede sagen.